

Aleg 483

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o wniosku posła Michałowskiego w przedmiocie przeniesienia siedziby Izby handlowej z Brodów do Tarnopola.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 23. września b. r. przydzielił Wysoki Sejm Komisji administracyjnej wniosek p. Michałowskiego o wezwanie c. k. Rządu, aby w drodze ustawodawczej spowodował przeniesienie siedziby Izby handlowej z Brodów do Tarnopola z zatrzymaniem jej dotychczasowego okręgu terytoryalnego.

Myśl stworzenia Izby handlowo-przemysłowej w Tarnopolu, względnie przeniesienia siedziby jej z Brodów do Tarnopola nie jest nową. Myśl ta poruszoną została już w sprawozdaniu Komisji administracyjnej z dnia 4. października 1878 do L. 563 o wniosku Wydziału krajowego co do reformy ordynacyi wyborczych Izb handlowo-przemysłowych we Lwowie, Krakowie i Brodach.

Od tego czasu, a więc od lat trzydziestu zajmował się Wysoki Sejm tą sprawą kilkakrotnie.

Już bowiem w roku 1880 postawił poseł miasta Tarnopola Max w Wysokim Sejmie taki sam wniosek, jak ten, który jest przedmiotem niniejszego sprawozdania, a Komisya administracyjna poleciła go Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem z dnia 21. lipca 1880 (aleg. 167.) do przyjęcia. Z powodu zamknięcia Wysokiego Sejmu sprawa spadła z porządku dziennego.

W r. 1881 ponowił p. Max swój wniosek w Wysokim Sejmie a Komisya administracyjna po ścisłym zbadaniu sprawy już wtedy przyszła do przekonania, że wszystkie względy na interesa handlu i przemysłu czterech byłych obwodów: tarnopolskiego, brzeżańskiego, czortkowskiego i złoczowskiego przemawiają za przeniesieniem siedziby Izby handlowo-przemysłowej z Brodów do Tarnopola i dlatego poleciła wniosek p. Maxa Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia. Wysoki Sejm poszedł też za wnioskiem Komisji administracyjnej i uchwalił go na posiedzeniu z dnia 10. października 1881.

Wniosek ten postawił w Wysokim Sejmie tenże sam poseł w r. 1884 po raz trzeci, a Wysoki Sejm ponowił na podstawie sprawozdania Komisji administracyjnej aleg. 134/1884 uchwałę swą z dnia 10. października 1881 na posiedzeniu z dnia 9 września 1884.

Na te dwukrotne rezolucye dał c. k. Rząd w r. 1885 odpowiedź odmowną, uzasadniając ją tem, że w danej chwili mimo zniesienia okręgu wolno cłowego miasta Brodów nie można stanowczo orzec, czy miasto to się nie podniesie pod względem obrotu handlowego. Jako główny powód odmowy zaś podał c. k. Rząd okoliczność, że celem zadośćuczynienia życzeniu Wysokiego Sejmu potrzebaby zmiany

ustawy z dnia 29. czerwca 1868 Nr. 85. dz: p: p: o organizacyi Izb handlowo-przemysłowych a nadto ze względu na to, że też Izby stanowią ciała wyborcze do Rady państwa i do Sejmu, także zmiany §. 7. A. ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa i dotyczących przepisów ordynacyj wyborczych do Rady państwa i do Sejmu.

W r. 1896 postawił ówczesny poseł miasta Tarnopola Pohorecki w Wysokim Sejmie wniosek o wezwanie do c. k. Rządu, by sprawę utworzenia Izby handlowo-przemysłowej w Tarnopolu wziął pod ścisłą rozprawę i na następującej sesyi przedłożył Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek. Na podstawie sprawozdania Komisyi administracyjnej z dnia 5. lutego 1896 do Ls. 1.569/1896 (alegat 225), o wniosku tym powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 8. lutego 1896 uchwałę: „Wniosek posła Pohoreckiego w przedmiocie utworzenia Izby handlowo-przemysłowej w Tarnopolu przekazuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem zebrania dat potrzebnych dla ocenienia sprawy poruszonej w tym wniosku i przedłożenia sprawozdania w tym przedmiocie na najbliższej sesyi sejmowej,

Dep. II. Wydziału krajowego zebrał też wskutek polecenia tego wszystkie potrzebne w tej sprawie daty i przedłożył je Wydziałowi krajowemu sprawozdaniem do LW. 63.747/1906, lecz Wydział krajowy nie przedłożył Wysokiemu Sejmowi w tej sprawie żadnego sprawozdania i sprawa spoczywała w aktach aż do tej chwili.

Wznowioną została sprawa ta wnioskiem p. Michałowskiego z dnia 20. września 1907 do Ls. 2.594/1907 na wstępie streszczonym a podpisanym przez posłów, do różnych stronnictw Wysokiego Sejmu należących.

Wszystkie daty cyfrowe w poprzednich sprawozdaniach Komisyi administracyjnej i w powołanem powyżej sprawozdaniu. Dep. II Wydziału krajowego przytoczone stwierdzają, że miasto Brody od czasu zniesienia okręgu wolno cłowego pod względem handlowo-przemysłowym cofa się, gdy przeciwnie Tarnopol i jego okolica szybkim krokiem dąży do rozwoju handlowego, przemysłowego i rolniczego. Rozwój ten ułatwiony został nowemi liniami kolejowemi, jak Halicz Ostrów i całą siecią kolei podolskich, których punktem środkowym jest miasto Tarnopol.

Tarnopol liczy około 34 000, Brody zaś tylko około 17.000 mieszkańców, Tarnopol posiada oprócz licznych szkół ludowych 5 szkół średnich i inne szkoły fachowe i prywatne. Tarnopol jest siedzibą Sądu obwodowego jako handlowego, Brody zaś muszą się do Sądu obwodowego w Złoczowie udawać. Tarnopol jest siedzibą wielu poważnych instytucyj finansowych, a w szczególności posiada oprócz miejskiej Kasy oszczędności filię Banku austro-węgierskiego i filię c. k. uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego. W Tarnopolskiej filii Banku austro-węgierskiego eskontowano w r. 1906 weksli i innych efektów za 18,221.593 K. Brody zaś mają tylko ekspozyturę tegoż banku i już ta okoliczność dowodzi, że obrót wekslowy jest tam mały, skoro Dyrekcyja tegoż banku nie zorganizowała tam filii. Obrót kasowy w tarnopolskiem zastępstwie Banku krajowego wynosił w r. 1906 przeszło półtrzecia miliona koron, ruch kasowy w miejskiej Kasie oszczędności zaś wynosił 43,020.700 K, Bank hipoteczny zaś nie podaje sprawozdań z poszczególnych filii.

Według dat c. k. Komisyi statystycznej z r. 1902 ma w Tarnopolu siedzibę 3.000 przedsiębiorstw, z których wypada na przedsiębiorstwa przemysłowe 1.230, na handlowe 1.550, a domowe 220, podczas gdy Brody mają tylko 1 500 przedsiębiorstw a mianowicie: 990 handlowych, przemysłowych 460, a domowych 50. Wskutek tego oplaca Tarnopol dwa razy tak duży, jak Brody podatek zarobkowy i przyczynia się w podwójnej mierze do utrzymania Izb handlowo-przemysłowych.

Miasto Tarnopol jest też prawdziwą stolicą Podola, najżyźniejszej części kraju naszego, obejmującej cztery były obwody tarnopolski, brzeżański, czortko-

wski i złoczowski, w której skupia się cały ruch handlowy, zasilany coraz intensywniejszą produkcją rolniczą i coraz liczniejszych zakładów przemysłowych, jak browary, gorzelnie, młyny wszelkiego rodzaju i t. d.

Tarnopol leży też w środku tej części kraju i już to położenie terytorjalne ułatwia wszystkim interesowanym zawieranie stosunków handlowych w temże mieście. Bardzo dużo powiatów sąsiednich wносиły też przez swe Reprezentacye do Wysokiego Sejmu popierające starania reprezentantów miasta Tarnopola o przeniesienie siedziby Izby handlowo-przemysłowej z Brodów do Tarnopola.

Ponieważ temu życzeniu Wysoki Sejm dwukrotnemi uchwałami dał wyraz, ponieważ sam c. k. Rząd w swej odpowiedzi na te uchwały stwierdził, że miasto Brody z podanych powyżej powodów pod względem handlowym upadło, skoro pisze, że nie jest wykluczoną możliwość, że miasto to w przyszłości podniesie się, ponieważ jednak notorycznem jest, że te przypuszczenia c. k. Rządu nie sprawdziły się, ponieważ w końcu i te powody politycznej niejako natury, które c. k. Rząd w swej odpowiedzi przytoczył, odpadły, względnie prawdopodobnie odpadną, gdyż obowiązująca obecnie ordynacya wyborcza do Rady państwa usunęła kurye wyborcze, a przeto i kuryę Izb handlowo-przemysłowych, a możebnem jest, że i przyszła ordynacya wyborcza sejmowa tej kuryi nie zatrzyma, ponieważ zresztą okoliczność ta nie może przeszkadzać spełnieniu słusznego żądania kraju przeniesienia Izby handlowo-przemysłowej z Brodów do Tarnopola, — przeto Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze konstytucyjnej spowodował przeniesienie siedziby Izby handlowo-przemysłowej z Brodów do Tarnopola z zatrzymaniem jej dotychczasowego okręgu terytoryalnego.

Uchwałą tą załatwioną zostaje petycja do Ls. 3.395/1907.

Przewodniczący:
Abrahamowicz.

Sprawozdawca:
Buynowski.

